

Høringssvar – modell for styring og ledelse ved UiT Norges arktiske universitet

Notatet oppsummerer formelle høringssvar fra enheter, tjenestemannsorganisasjoner og Studentparlamentet. Høringsinstansene er hovedsak bedt om å ta stilling til

- *Valg av styringsordning med virkning fra 1.8.2017 –*
  - o *Valgt rektor som også er leder av universitetsstyret og åremålstilsatt universitetsdirektør (todelt ledelse)*
  - o *Ansatt rektor og ekstern styreleder (enhetlig ledelse)*
- *Hovedbegrunnelse for vurderingen og hva som kan være fordeler og ulemper med ordningene*
- *Hensiktsmessig størrelse og sammensetning av rektorteam ved begge ordningene*

Det helsevitenskapelige fakultetet

Fakultetet støtter prinsipielt normalmodellen for styring og ledelse med ansatt rektor og ekstern leder av universitetsstyret (enhetlig ledelse). Begrunnelsen som legges til grunn er at UiT vil få en konsistent ledelsesmodell med enhetlig ledelse gjennomgående fra rektor via dekan til instituttledelsen og en ansatt rektor i en enhetlig ledelse gir en klarere ansvarsdeling og et samlet administrativt og faglig ansvar. Det vurderes som prinsipielt uheldig at rektor som styreleder i prinsippet fører tilsyn med eget arbeid.

Fakultetet viser til at det er empirisk grunnlag for at ansettelse av rektor fører til et bredere rekrutteringsgrunnlag av kandidater. UiT er en svært viktig samfunnsinstitusjon, og det er prinsipielt viktig at rekrutteringsgrunnlaget for rektorstillingen er best mulig. En dyktig ekstern styreleder vil i samarbeid med rektor, gjennom sine kvaliteter og nettverk, kunne tilføre universitetet et forsterkende moment i sin strategiske utvikling. Nåværende ordning med campusråd og viserektorer kan videreføres med en evaluering etter 3-4 år.

Fakultetet vurderer det som mest hensiktsmessig at det kun velges én rektor, evt. også én prorektor (rektors stedfortreder) ved fortsatt valgt rektorordning. Valgt rektor (og evt. prorektor) kan deretter vurdere å sette sammen et utvidet team i samråd med universitetsdirektøren. Ved en evt overgang til normalmodellen kan ansatt rektor i samråd med styret sette sammen et hensiktsmessig faglig prorektor/viserektorteam som ivaretar en strategisk utvikling av kjerneaktivitetene.

Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning

Fakultetet anbefaler å videreføre ordningen med valgt rektor og mener at denne best ivaretar et viktig demokratisk prinsipp og sikrer universitetets status som en autonom institusjon, forskjellig fra andre organisasjoner i offentlig sektor og privat næringsliv. En rektor valgt av og blant ansatte og studenter ved UiT vil ha større legitimitet enn en tilsatt leder og sikrer at rektor har et helhetsperspektiv og inngående kunnskap om institusjonen.

Fakultetet tilrår en ordning der det enten velges rektor eller at det i høyden bare er rektor og rektors stedfortreder som velges av ansatte og studenter. Den øvrige sammensetningen av rektoratet overlates til den/de som blir valgt. Rektor er i det daglige arbeidet helt avhengig av et rektorat på flere personer, men fakultetet er likevel skeptisk til at rektor skal stille til valg sammen med et team. Ved en evt. overgang til ansatt rektor er det en fordel at rektor har prorektorer med delegert fagansvar for bestemte områder og det kan også være gode grunner til å ha viserektorer med et regionalt ansvar.

Fakultet for biologi, fiskeri og økonomi

Et flertall i BFE-styret anbefaler å følge normalmodellen med ansatt rektor og ekstern styreleder. En ordning med ansatt rektor vurderes som mer handlekraftig, både i kraft av å ha en lengre tidshorisont og sett opp mot de utfordringene som UiT står overfor fremover. En ordning med ansatt rektor etter utlysning antas å gi et bredere tilfang av mulige søkere, herunder at dyktige mennesker fra alle deler av organisasjonen i større grad kan nå opp. Rektor vil kunne innta et bredere perspektiv og se organisasjonen mer utenfra, uten å være bundet opp av et tillitsvotum. De ansattes medvirkning anses å være ivaretatt gjennom flertall av interne representanter i styret.

Fakultetet viser til at institusjonslederrollen krever et sett av ferdigheter og selv om det er vanskelig å finne kandidater som tilfredsstiller alle kravene like godt, er en rekrutteringsprosess hvor alle sider ved søkerne vurderes nøye, den som gir best mulighet for å finne den beste kandidaten. En innvending mot ansatt rektor er at departementet kan ønske kandidater med «riktige» synspunkter, og som vil implementere gjeldende politikk. På den annen side har departementet virkemidler for dette i dag, gjennom budsjettprosessen, etatsstyringsmøter eller ganske enkelt pålegg.

Fakultetsstyret mener at én prorektor for undervisning og én for forskning i tillegg til rektor ved fortsatt valgt ordning er tilstrekkelig. En av dem bør være rektors stedfortreder og rektoratet bør ikke ha administrative ressurser utover sekretærfunksjoner. Disse ressursene bør plasseres i direktørens stab eller i linjen. Rektor bør velges alene, for deretter å utpeke evt. prorektorer. På den måten unngår en alliansebygging med de største miljøene og de ulike enhetenes påvirkningskraft blir mer proporsjonal i størrelse. Ved overgang til ansatt rektor er det mulig å se for seg en hybridløsning, der rektor har en stedfortreder eller stabssjef med ansvar for daglig drift.

Det juridiske fakultet

Fakultetet ønsker å videreføre dagens styrings- og ledelsesmodell med valgt rektor og delt ledelse. Valgt rektor er tradisjon i academia, og har vist seg å være en velfungerende ordning i praksis. Det er hensiktsmessig at øverste leder av institusjonen velges av og blant dem som skal ledes. Valg av leder innebærer en demokratisk prosess og gir ansatte og studenter reell medbestemmelse og innflytelse. Rektor sikres faglige og ledelsesmessig legitimitet i universitetsmiljøet, og institusjonen opprettholder akademisk frihet og uavhengighet.

Fordelene med ansatt rektor kan være at man oppnår en tydeligere enhetlig ledelse med rom for større strategisk fokus. Men den profesjonelle ledelsen vil ikke på samme måte som ved valgt ledelse sikre medbestemmelse, demokrati, faglig legitimitet og uavhengighet, verdier som tradisjonelt står svært sterkt i academia. Ved en eventuelt overgang til ansatt rektor, er det viktig at rekrutteringsprosessen ivaretar de ansattes medbestemmelse og innflytelse, slik at det (som ved valg) oppnås legitimitet og forankring i miljøet.

Fakultetet anser ordningen med et tredelt rektorteam som en oversiktlig ledelse. Et rektorteam supplert av flere viserektorer vil ivareta representativitet fra innfusjonerte enheter, og vil kunne gi rom for å spisse satsningsområder. Dette gjelder både ved valgt og tilsatt rektor.

Fakultet for naturvitenskap og teknologi

Fakultetet begrunner i sitt høringsvar for at det er vektige argumenter for og imot begge ordningene og at det er fremkommet ulike konklusjoner på hvilken ordning som UiT er best tjent med. En generell oppfatning ved fakultetet og tilhørende institutt er at UiT kan leve godt med begge ordningene.

Størrelse og sammensetning av rektorteam ved fortsatt valgt ordning må sees i forhold til både funksjoner, oppgaver og fremtidig fakultetsstruktur. En generell oppfatning er at dagens rektorteam er for stort. UiT vil være tjent med et lederteam som ikke er for stort og med en sterkere grad av faglige oppgaver.

Fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi

Fakultetet vurderer ordningen med ansatt rektor og ekstern styreleder som mest fordelaktig, og begrunner vurderingen med at ansvarslinjene på institusjonsnivået blir tydeligere og gir mulighet for et bredere rekrutteringsgrunnlag. Universitetet kan til enhver tid søke den kandidaten som er riktig for den virkelighet som universitetet befinner seg i. Ekstern styreleder vil kunne tilføre ytterligere kraft til organisasjonene med komplementære ferdigheter/kompetanse og et tilhørende stort nettverk. Fordeler med ansatt rektor er at det gir større muligheter for å få impulser utenfra med ekstern styreleder og mulighet for ekstern rektor.

Ved en videreføring av dagens valgte ordning vil en hensiktsmessig størrelse og sammensetning av rektorteamet være som i dag.

Fakultet for idrett, reiseliv og sosialfag

Fakultetet går inn for å videreføre ordningen med valgt rektor som også er leder av universitetsstyret og åremålstilsatt universitetsdirektør (delt ledelse). En fremtidig styring og ledelsesordning bør sikre at rektor har innsikt og forståelse for kjerneoppgavene utdanning, forskning og formidling og legitimitet internt i institusjonen. God kjennskap til institusjonen og evne til å formidle mellom

institusjonen og omgivelsene (nasjonale, regionale og lokale myndigheter, næringsliv og «sivilsamfunnet») sees på som viktige kriterier. I tillegg bør en rektor ha forståelse for den geografiske kompleksiteten i institusjonen, både mht. multicampus-strukturen og de ulike krav og forventninger som stilles fra ulike deler av regionen. Ordningen med en valgt rektor vil i størst grad sikre at universitetssamfunnet har mulighet til å «prøve» kandidatene i forhold til disse hensynene gjennom en valgprosess hvor kandidatene må redegjøre for sine syn.

En hensiktsmessig størrelse på rektorteamet vil være en ordning med rektor og én prorektor. Viserektorer ivaretar representativiteten ved fler-campus-strukturen og de ulike krav og forventninger som stilles til regionene. Dette gjelder både ved valgt og ansatt rektor.

Det kunstfaglige fakultet

Fakultetet anbefaler å videreføre ordningen med valgt rektor for neste fireårsperiode. Spørsmålet om valgt eller ansatt rektor bør vurderes ut fra hvilke arbeidsoppgaver rektor står overfor de nærmeste årene. I denne sammenheng er UiT først og fremst tjent med en rektor med god innsikt i vår organisasjon og i rammevilkårene for vår virksomhet, at vedkommende inngir tillit blant studenter og ansatte – en tillit til at vedkommende kan representere UiTs interesser på en god måte utad. Det handler om å fortolke og omsette eksterne forventninger til UiT på en slik måte at vi kan møte dem etter vårt beste skjønn, våre beste evner og i tråd med den kompetanse vi som organisasjon besitter.

Fakultet tilrår at valgordningen bør endres slik at det kun velges rektor og ikke prorektorer. Dagens ordning med valgte og tilsatte pro- og viserektorer utvanner prinsippet om en tillitsvalgt ledelse for universitetssamfunnet og kan påvirke rektoratets legitimitet. Rektor bør ha anledning til å organisere sitt «medarbeiderskap» slik hun/han mener er best. Ved evt overgang til ansatt rektor bør rektor utpeke prorektorer for FoU, utdanning, kommunikasjon og samfunnskontakt.

Vernepleie Campus Harstad

Avdeling for vernepleie er positiv til å prøve ut en ny styrings- og ledelsesmodell med ansatt rektor og ekstern styreleder. Ved å utlyse stilling som rektor åpner man opp for et større utvalg av kandidater. Krav om professorkompetanse for tilsetting i rektorstilling sikrer at den som tilsettes har tilstrekkelig faglig tyngde, samt er familiær med universitetenes tradisjonelle verdier som akademisk frihet og uavhengighet. En tilsatt rektor vil muligens ha et større handlingsrom enn en valgt rektor fordi en ansatt rektor ikke vil være bundet av et valgprogram. Dersom UiT Norges arktiske universitet velger å innføre en ordning med tilsatt rektor er det viktig at ansatte sikres medbestemmelse i rekrutteringsprosessen for eksempel ved en bredt sammensatt komite der ulike fagmiljøer, studenter og fagforeninger er representert.

Universitetsbiblioteket

Ved UB er synspunktene delt i spørsmålet om valgt eller tilsatt rektor og viser til at det er fordeler og ulemper med begge ordningene. En fellesnevner i diskusjonen og tilbakemeldingene er forankring i organisasjonen og at prosessene i forkant er så gjennomsiktede som mulig. Ved en evt overgang til ansatt rektor må det settes av tid til å vurdere og få til gode og tillitsvekkende prosesser som sikrer legitimitet.

Tromsø Museum

Tromsø museum tilrår å beholde dagens ordning med valgt rektor og viser til at et vesentlig poeng er at ansatte og studenter gis tillit til å velge egen leder. Dagens valgte ordning gir lederen legitimitet og styrker universitetets autonomi. Det er avgjørende for autonomien at rektor leder styret. Delt ledelse med ansatt direktør vil også gi universitetet et profesjonelt ledet administrativt personale noe som er vesentlig for å kunne begrense antall ansatte i administrative stillinger, kunne drive og utvikle universitetet for stadig nye utfordringer og krav.

TMU anbefaler at rektor velges alene ved fortsatt valgt ordning. Et rektorteam på tre ser ut for å være et godt valg, men de to prorektorer bør tilsettes av rektor etter valg.

Forskerforbundet

Forskerforbundet går inn for å videreføre dagens ordning med valgt rektor og åremålsansatt direktør. Nåværende ordning sikrer at ansatte og studenter velger sin øverste leder/lederteam forankret i et politisk program som gir forutsigbarhet og forplikter i valgperioden. Dagens valgte styringsform sikrer en levende offentlig debatt og et universitetspolitisk engasjement rundt valg, og nærhet til ansatte og studenter gir større legitimitet. Forskerforbundet mener at valgt rektor bidrar best til et nødvendig universitetsdemokrati, ivaretar akademiske prinsipper om åpenhet, kritikk og medbestemmelse og som igjen best understøtter kvalitet i forskning og utdanning.

Forskerforbundet anser dagens ordning med rektor og to prorektorer for henholdsvis forskning og utdanning som hensiktsmessig. Viserektorfunksjonene bør opphøre for å redusere størrelsen på rektoratet.

NTL

NTL ønsker fortsatt delt ledelse på institusjonsnivå med valgt rektor og to prorektorer og åremålsansatt direktør. I en tid med store omstillings- og endringsprosesser er det spesielt viktig at rektor har god kunnskap om UiT og legitimitet blant ansatte og studenter.

Studentparlamentet

Studentparlamentet ønsker å videreføre dagens ordning med todelt ledelse og valgt rektor. Parlamentet peker på at universitetsdemokratiet har en egenverdi og gir studentene innflytelse på

hvordan og av hvem institusjonen styres. Ordningen bør videreføres i størst mulig grad. En potensiell ulempe ved dagens ordning er at den favoriserer Breivika-miljøet, og at kandidater ved andre campus har liten mulighet til å nå frem i valg.

Studentparlamentet anser dagens ordning med rektor og to prorektorer som hensiktsmessig. Kriterier for geografisk sammensetning av rektorteamet kan vurderes.